

10. Byun S.K., Oh J.-M., Xia H. Incremental vs. Breakthrough Innovation: The Role of Technology Spillovers. *Manag. Sci. INFORMS*, 2021. Vol. 67, № 3. P. 1779–1802.

11. Myers K.R., Lanahan L. Estimating Spillovers from Publicly Funded R&D: Evidence from the US Department of Energy. *Am. Econ. Rev.* 2022. Vol. 112, № 7. P. 2393–2423.

УДК 338.246.2

Вовченко Оксана Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)*

ПІДТРИМКА МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ ЯК НАПРЯМ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Малий та середній бізнес найбільш чутливий до того, що відбувається в країні та економіці, він першим реагує на всі тенденції та є певним драйвером як економічної кризи, так і економічного відновлення.

Розвиток малого та середнього підприємництва (МСП) відіграє ключову роль в економіці України, забезпечуючи близько 64% доданої вартості, 81,5% зайнятих працівників у суб'єктів господарювання та 37% податкових надходжень [1]. Проте протягом останніх років МСП в Україні розвивається у досить складних умовах, що супроводжуються війною, коронакризою, демографічною кризою, зростаючою інфляцією, загальною політико-економічною нестабільністю. Воєнна ситуація внесла зміни в усі сфери діяльності МСП: фінансову, виробничу, логістичну, комунікаційну, інформаційну, інноваційну, іміджеву. За результатами дослідження [2], у рамках якого було опитано представників МСП в Україні, визначено найактуальніші їх проблеми (рис. 1).

Рис. 1. Головні проблеми МСБ в Україні у вересні 2023 р.

Кілька місяців поспіль головною перешкодою для ведення бізнесу є зростання цін на сировину/матеріали/товари, що пов'язано з відсутністю достатнього капіталу та недоступністю кредитних коштів. Слід зазначити, що протягом 2022-2023 рр., тобто воєнних умов господарювання, інтерес корпоративних позичальників був найбільшим до короткострокових гривневих кредитів, адже бізнесу потрібні гроші насамперед для поповнення оборотного капіталу та реструктуризації боргів.

Динаміка кредитів, наданих банками МСП за їх розмірами (рис. 2), свідчить, що найбільшу частку кредитів отримували суб'єкти середнього підприємництва, а в другій половині 2023 року відновилося й кредитування малого бізнесу. Кредити МСП становлять уже 55% у чистому гривневому кредитному портфелі, проте лише 14% чистих кредитів надано компаніям, що не належать до бізнесових груп. Найбільше збільшилися обсяги гривневих бізнес кредитів у Приватбанку та в українських приватних банках.

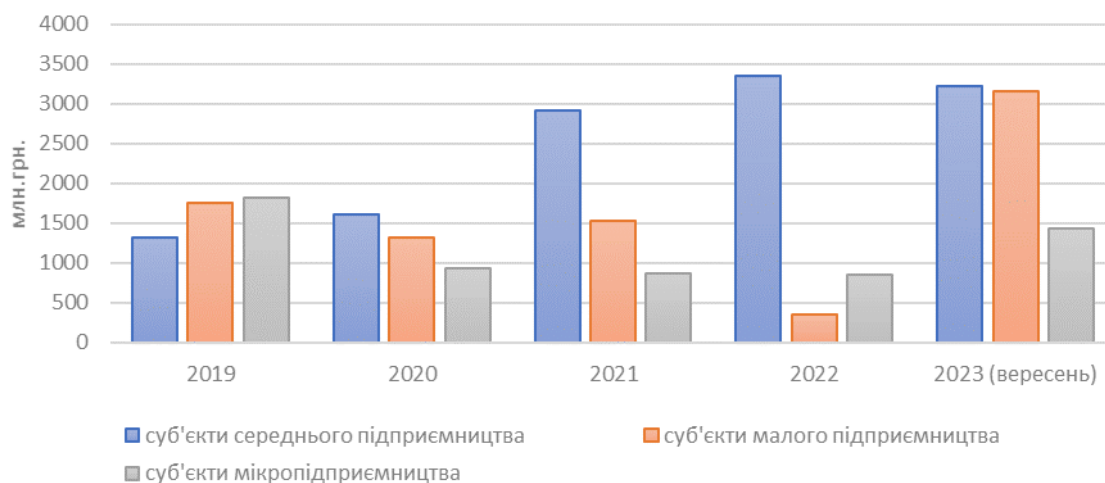

Рис. 2. Кредити, надані банками суб'єктам малого та середнього підприємництва протягом 2019-2023 рр.

Джерело: складено за даними [3]

Варто відмітити, що кредитування триває переважно в межах програми «Доступні кредити 5-7-9%»: загальний обсяг позик, наданих за програмою, формує понад 40% працюючого валового портфеля гривневих кредитів бізнесу. Також підприємці мають змогу отримати банківський кредит у поєднанні з грантовими коштами (наприклад, урядова програма «Власна справа», програма USAID «Конкурентоспроможна економіка України»), які можуть складати до 30% вартості проєкту. Для клієнтів малого та мікробізнесу найпоширенішим є кредитування без застави під державні гарантії під ставку UIRD (3 місяці) + 7% річних із одноразовою комісією 1% від суми кредиту.

Тож для забезпечення відновлення економіки країни на основі перспективного розвитку малого та середнього бізнесу, підвищення їхньої конкурентоспроможності в умовах спрощеного та прозорого бізнес-клімату, необхідно й надалі удосконалювати політику державної підтримки суб'єктів даного сектору з використанням дієвих інструментів їх стабільного зростання, серед яких: урегулювання законодавчих прогалин і лібералізація розвитку сектору малого та середнього підприємництва, спрощення доступу і розширення джерел фінансування в процесі відбудови суб'єктів малого та середнього бізнесу, формування інфраструктурного базису для економічного відродження даного сектору.

Література

1. Підтримка малого і середнього підприємництва. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/ekonomichne-zrostannya/pidtrimka-malogo-i-serednogo-pidpriyemnictva>.
2. Нове щомісячне опитування підприємств. Випуск 17 (09.2023). Український бізнес під час війни. ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій». Київ. 46 с.
3. Кредити МСП. Статистика фінансового сектору. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial>.